

Representativiteit van de Europese socialepartnerorganisaties: de podiumsector

Samenvatting

Inleiding

Met deze studie wordt beoogd de nodige informatie te verstrekken om de sectorale sociale dialoog in de podiumsector te stimuleren. Het doel van de reeks representativiteitsstudies van de EIRO, uitgevoerd op verzoek van de Europese Commissie, is de representatieve socialepartnerorganisaties vast te stellen die krachtens het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) moeten worden geraadpleegd. De studie identificeert de relevante nationale socialepartnerorganisaties in de podiumsector volgens een top-downbenadering (door een lijst op te stellen van de leden van de Europese verenigingen) en een bottom-upbenadering via de nationale correspondenten van de Europese waarnemingspost voor arbeidsverhoudingen (EIRO).

De doeltreffendheid van de Europese sociale dialoog hangt af van de representativiteit van de relevante nationale actoren in de sector: alleen organisaties die voldoende representatief zijn, kunnen partij zijn bij de Europese sociale dialoog.

Een **nationale organisatie** wordt als een relevante sectorgerelateerde belangenorganisatie beschouwd, indien zij aan de volgende criteria voldoet:

- het werkgebied van de organisatie is gerelateerd aan de sector;
- de organisatie is regelmatig betrokken bij sectorgerelateerde collectieve onderhandelingen en/of is aangesloten bij een relevante Europese belangenorganisatie.

Een **Europese organisatie** wordt als een relevante sectorgerelateerde belangenorganisatie beschouwd, indien zij op de lijst van de Commissie staat van belangenorganisaties die krachtens artikel 154 VWEU namens de sector moeten worden geraadpleegd en/of deelneemt aan de sectorgerelateerde Europese sociale dialoog en/of heeft verzocht om haar krachtens artikel 154 VWEU te raadplegen.

Definitie van de sector

Voor de doeleinden van deze studie wordt de podiumsector gedefinieerd op basis van de *Statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de*

Europese Gemeenschap (NACE Rev. 2), die moet waarborgen dat de bevindingen tussen de lidstaten onderling kunnen worden vergeleken. Meer bepaald wordt deze sector afgebakend door NACE-code R.90 (Creatieve activiteiten, kunst en amusement).

Economische achtergrond

Kenmerken van de werkgelegenheid

De podiumsector omvat uitvoerende kunsten, ondersteunende activiteiten voor uitvoerende kunsten, scheppende kunsten en exploitatie van zalen. De activiteiten in de podiumsector vinden dus zowel in de openbare sector (nog in veel landen het geval) als in de particuliere (gesubsidieerde of commerciële) sector plaats.

Volgens de arbeidskrachtenenquête 2012 van Eurostat stelt de Europese podiumsector ongeveer één miljoen mensen tewerk. De arbeidsmarkt in de sector is echter zeer gefragmenteerd. In de traditionele, grote culturele instellingen die in handen van de overheid zijn of door de overheid worden gefinancierd, zijn werknemers vaak tewerkgesteld als ambtenaar of op grond van een reguliere langlopende arbeidsovereenkomst, met een stabiele sociale bescherming. Er zijn echter steeds meer freelancers en contractarbeiders, vooral jonge werknemers, die kunnen worden geconfronteerd met een ontoereikende sociale bescherming en preciaire arbeidsomstandigheden.

Recente ontwikkelingen

In alle 13 lidstaten met beschikbare gegevens, uitgezonderd drie (Nederland, Roemenië, Tsjechië), steeg het aantal bedrijven in de periode 2000–2010. Het is echter onzeker of deze groei een algemene expansie van de sector weerspiegelt dan wel hoort bij de fragmentatie van de bedrijvenstructuur in de sector.

Acht van de tien landen met gegevens noteerden een stijging van de algehele werkgelegenheid in de sector in diezelfde periode, terwijl de werkgelegenheid in Portugal en Slowakije daalde. Het aandeel van de sector in de totale werkgelegenheid bedroeg minder dan 1% in alle landen met gegevens en minder dan 0,5% in meer dan de helft van de landen.

Zoals vele andere sectoren heeft de podiumsector in een aantal landen aanzienlijk geleden onder de recente economische recessie, in die zin dat overheidssubsidies voor culturele instellingen werden verlaagd en personeelsleden van openbare instellingen werden ontslagen. De sector lijkt in het algemeen echter minder onder de crisis te hebben geleden op het stuk van werkgelegenheid dan de meeste andere sectoren. De werkgelegenheid bleef redelijk stabiel in de periode 2008–2012, over het algemeen schommelend rond de één miljoen (iets daarboven of daaronder).

Belangenbehartiging op nationaal niveau

Vakbonden

Het vakbondlandschap in de podiumsector is tamelijk gefragmenteerd en wordt gekenmerkt door een toename van beroepsvakbonden met een zeer beperkt ledenbereik. Het hoge aantal kleine, sectorgerelateerde vakbonden die zich richten op een bijzondere subgroep is mogelijk toe te schrijven aan het feit dat de sector zeer gedifferentieerd is wat betreft traditionele, afzonderlijke beroepen, zoals acteurs, dansers, muzikanten, freelancejournalisten en technici.

Er werden in totaal 116 sectorgerelateerde vakbonden geteld in de lidstaten die bij de studie betrokken zijn; alle lidstaten hebben ten minste één sectorgerelateerde vakbond.

Diverse kenmerken van de sector zijn in het algemeen ongunstig voor het werven van vakbondsleden: onzekere overeenkomsten en preciaire arbeidsomstandigheden, de vaak zeer versnipperde werkgelegenheid, zeer uiteenlopende lonen, en het grote aandeel atypisch, deeltijds werk. De absolute getallen van vakbondsleden verschillen aanzienlijk, variërend van ongeveer 2,1 miljoen (verdi in Duitsland) tot slechts ongeveer 40 (SYTHOC-OHO in Cyprus). Deze variatie weerspiegelt veeleer verschillen in de grootte van de economie en de breedte van het ledenbereik dan het vermogen om leden aan te trekken.

Werkgeversorganisaties

Anders dan bij de vakbonden is er niet voor alle lidstaten documentatie over sectorgerelateerde werkgeversorganisaties. In zeven landen was er geen sectorgerelateerde werkgeversorganisatie die voldoet aan ten minste één van de twee criteria om te worden betrokken. In de overige twintig landen werd ten minste één sectorgerelateerde werkgeversorganisatie aangetroffen. In zes landen van deze laatstgenoemde groep werd ten minste één werkgeversorganisatie geïdentificeerd die geen partij is bij collectieve onderhandelingen. Deze organisaties zijn alleen als socialepartnerorganisatie geclassificeerd wegens hun aansluiting bij PEARLE* (Performing Arts Employers Associations League Europe). In de andere 14 landen met één of meer sectorgerelateerde werkgeversorganisaties was er ten minste één betrokken bij sectorgerelateerde collectieve onderhandelingen.

Het ledenbereik van de werkgeversorganisaties is vaak nog beperkter dan dat van de vakbonden. Volgens de beschikbare cijfers wordt een sectorale dichtheid van 5% of minder gemeld door meer dan 90% van de werkgeversorganisaties met betrekking tot bedrijven en door ongeveer 43% van hen met betrekking tot werknemers.

Collectieve onderhandelingen

De dekkingsgraad van collectieve onderhandelingen in de sector is betrekkelijk laag, maar is vaak hoger in het openbare en door de overheid gefinancierde segment van de sector dan in het commerciële segment.

Zeven van de twintig landen met gegevens hadden een hoge dekkingsgraad van ongeveer 80% of meer in de periode 2010–2011. In acht landen was de dekkingsgraad circa 30%–70%. Een derde groep van vijf landen had een dekkingsgraad van 20% of lager.

Belangenbehartiging op Europees niveau

De organisaties in de podiumsector op de lijst van de Europese Commissie van socialepartnerorganisaties die krachtens artikel 154 VWEU moeten worden geraadpleegd, zijn PEARLE*, die werkgevers vertegenwoordigt, en de EAEA (European Arts and Entertainment Alliance, ofwel Europese Kunst- en Entertainment-Alliantie), die werknemers vertegenwoordigt. De EAEA bestaat uit de Internationale Federatie van Muzikanten (Fédération Internationale des Musiciens, FIM), de Internationale Federatie van Acteurs (Fédération Internationale des Acteurs, FIA) en EURO-MEI (Media and Entertainment International – Europe).

EURO-MEI heeft 36 direct aangesloten leden op sectoraal niveau uit twintig lidstaten, waarvan er 32 deelnemen aan sectorale collectieve onderhandelingen; de FIA heeft 36 directe leden uit 24 lidstaten, waarvan er 29 deelnemen aan sectorale collectieve onderhandelingen; de FIM heeft 31 directe leden uit 22 lidstaten, waarvan er 27 deelnemen aan sectorale collectieve onderhandelingen.

Volgens de landenverslagen telt PEARLE* 37 direct aangesloten organisaties uit 18 lidstaten, waarvan er 29 deelnemen aan sectorgerelateerde collectieve onderhandelingen.

Conclusies

De studie concludeert dat de EAEA en PEARLE*, vergeleken met alle andere Europese socialepartnerorganisaties, de belangrijkste EU-brede vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers zijn in de podiumsector.

Aanvullende informatie

Het verslag *Representativeness of the European social partner organisations: Live performance industry* (Representativiteit van de Europese socialepartnerorganisaties: de podiumsector) is te vinden op de website <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/TN1202038S/index.htm>

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Camilla Galli da Bino, voorlichtingsfunctionaris, via gdb@eurofound.europa.eu